

บทที่ 2 การทบทวนวรรณกรรม

ในบทนี้จะกล่าวถึง แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่มีผลต่อการพิจารณาอนุมัติสินเชื่อของสถาบันการเงิน เพื่อให้เกิดความเข้าใจเบื้องต้นเกี่ยวกับหลักการพิจารณาสินเชื่อของสถาบันการเงิน โดยทางคณะผู้วิจัยได้ทำการศึกษาและรวบรวมข้อมูลทฤษฎี ภูมิต่างๆที่เกี่ยวข้อง ตามที่จะได้นำเสนอต่อไป

2.1 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาสินเชื่อของสถาบันการเงินที่ใช้ประกอบในงานวิจัยนี้เป็นทฤษฎีที่กล่าวถึงการบริหารทรัพยากรภายในสถาบันการเงิน ซึ่งมีผลต่อความสามารถในการปล่อยสินเชื่อ โดยมีทฤษฎีที่เกี่ยวข้องทั้งสิ้นจำนวน 5 ทฤษฎี มีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

2.1.1 Availability Theory³

Availability Theory ได้ให้ความสำคัญกับสภาพคล่องของสถาบันการเงินที่ให้กู้ยืม สภาพคล่องยิ่งมาก ผู้ให้กู้ย่อมยินดีที่จะขยายสินเชื่อให้กับผู้ขอกู้เพิ่มมากขึ้น ซึ่งสภาพคล่องถูกกำหนดโดยมูลค่าตลาดของสินทรัพย์เปรียบเทียบกับราคาซื้อขาย เงินให้กู้ยืมจะถูกกระทบโดยการเปลี่ยนแปลงของอัตราดอกเบี้ยของธนาคารกลาง และโดยการเปลี่ยนแปลงเงินสำรองตามกฎหมาย

2.1.2 Bankers Theory³

Bankers Theory ให้ความสำคัญกับสำรองเงินตราส่วนเกิน (Excess Reserves) และสำรองที่ได้กู้ยืมมา (Borrowed Reserve) สำรองส่วนเกินเป็นเงินที่คอยการให้กู้ยืม ส่วนสำรองที่ได้กู้ยืมมาเป็นเงินที่ต้องจ่ายคืนให้กับธนาคารกลาง ผลจากการกันเงินสำรองทั้งสองประเภททำให้ธนาคารพาณิชย์มีข้อจำกัดในการขยายวงเงินให้สินเชื่อ ดังนั้นธนาคารกลางสามารถควบคุมการให้กู้ยืมของธนาคารพาณิชย์ด้วยการปรับเปลี่ยนส่วนผสมระหว่างสำรองส่วนเกินและสำรองที่ได้กู้ยืมมา

³ ชูลีพร ไกรสมเดช, 2546

2.1.3 ทฤษฎีการให้กู้ยืมเพื่อการพาณิชย์⁴ (The Commercial Loan Theory)

ทฤษฎีนี้เป็นที่นำเชื่อถือในศตวรรษที่ 19 ก่อนที่จะมีการก่อตั้งระบบธนาคารกลาง และสถาบันประกันเงินฝากขึ้น และเป็นทฤษฎีการธนาคารพาณิชย์ที่เก่าแก่ที่สุด ปรากฏอยู่ในหนังสือ The Wealth of Nation ของ Adam Smith ทฤษฎีนี้ได้ให้ความสำคัญกับเสถียรภาพของธนาคารพาณิชย์ โดยธนาคารพาณิชย์แต่ละแห่งจะต้องบริหารให้ได้มาซึ่งสภาพคล่อง ความมั่นคง และความสามารถที่จะหากำไรด้วยตนเองโดยปราศจากความเสี่ยง

ทฤษฎีนี้ได้กล่าวไว้ว่าการให้กู้ของธนาคารพาณิชย์ควรให้กู้ระยะสั้น และการให้กู้ยืมนั้นต้องมีคุณสมบัติที่จะสามารถชำระหนี้เองได้ (Self Liquidation) ซึ่งการให้กู้ยืมในระยะสั้นนั้นหมายถึง การชำระหนี้คืนต้องไม่เกินหนึ่งปี และเป็นกรให้กู้เพื่อตอบสนองความต้องการตามฤดูกาลของธุรกิจ ได้แก่ การกู้ยืมเงินเพื่อไปลงทุนซื้อสินค้ามาขาย และนำเงินที่ได้จากการขายสินค้ามาชำระคืนเงินกู้

ทฤษฎีการให้กู้ยืมเพื่อการพาณิชย์จะไม่สนับสนุนการให้กู้ในระยะยาว เช่น การให้กู้เพื่อซื้อที่ดินสร้างโรงงาน และซื้อเครื่องจักร เนื่องจากการให้กู้ประเภทเหล่านี้ขาดสภาพคล่อง นอกจากนี้ยังได้กำหนดเงื่อนไขของการให้กู้ในระยะสั้นไว้ว่าจะต้องทำเพื่อการค้าของสินค้าที่จับต้องได้ (Tangible Goods) และไม่เป็นกรให้กู้เพื่อเก็งกำไรในการซื้อหลักทรัพย์ในตลาดหลักทรัพย์ เพราะจะเป็นการเพิ่มความเสี่ยงให้แก่ธนาคารพาณิชย์

2.1.4 ทฤษฎีการคาดคะเนรายได้ล่วงหน้า⁴ (Anticipated Income)

ทฤษฎีนี้เกิดขึ้นในราว พ.ศ. 2483 ที่สหรัฐอเมริกา โดยสนใจในปัญหาการให้กู้เช่นเดียวกับทฤษฎีการให้กู้ยืมเพื่อการพาณิชย์ แต่มีข้อสรุปที่แตกต่างกันที่ทฤษฎีนี้สนับสนุนธนาคารพาณิชย์ให้ปล่อยกู้ในระยะยาว และปฏิเสธว่าไม่มีกรให้กู้ในลักษณะใดที่จะสามารถชำระหนี้เองได้ ดังนั้นถ้ารายได้ที่คาดคะเนว่าจะได้ในอนาคตเป็นแหล่งรายได้ที่จะสามารถชำระหนี้เงินกู้คืนที่แท้จริงแล้ว จึงไม่มีเหตุผลที่จะให้กู้ตามหลักทฤษฎีการให้กู้ยืมเพื่อการพาณิชย์เท่านั้น ทฤษฎีแห่งการคาดคะเนรายได้ล่วงหน้าจึงเป็นที่ยอมรับของผู้บริหารธนาคารพาณิชย์ ทำให้มีการขยายการให้กู้ออกไปกว้างขวางยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ธนาคารพาณิชย์เริ่มให้กู้ยืมระยะยาวแก่ธุรกิจ ดังเช่นการให้กู้ในระบบผ่อนส่งสำหรับผู้บริโภค และการให้กู้เพื่อซื้ออสังหาริมทรัพย์ในลักษณะจำนองสำหรับวิสาหกิจต่างๆ เป็นต้น

⁴ นิตานาถ ทองภักดี, 2544; อ้างถึงใน จรินทร์ เทศวานิช, 2544

2.1.5 ทฤษฎีการปันส่วนสินเชื่อ⁵ (Credit Rationing)

Dwight M. Jaffee และ Thomas Russell, 1976 มีแนวคิดที่ว่า การปันส่วนสินเชื่อจะเกิดขึ้นเมื่อธนาคารพาณิชย์กำหนดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ ซึ่งมีผลให้ความต้องการสินเชื่อ (Demand) มากกว่าปริมาณการเสนอให้สินเชื่อ (Supply) และตลาดสินเชื่อเป็นตลาดที่มีข่าวสารข้อมูลไม่สมบูรณ์และไม่แน่นอน (Asymmetric Information) จึงทำให้เกิดการปันส่วนสินเชื่อขึ้น ซึ่งโดยทั่วไปธนาคารพาณิชย์จะเลือกปล่อยสินเชื่อโดยมุ่งกำไรสูงสุด ซึ่งพิจารณาจากอัตราดอกเบี้ยและระดับอุปสงค์สำหรับสินเชื่อของลูกค้า ถ้า ณ อัตราดอกเบี้ยระดับหนึ่ง อุปสงค์สินเชื่อของลูกค้ารายใดน้อยกว่าหรือเท่ากับอุปทานสินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ ลูกค้ารายนั้นจะไม่ถูกปันส่วนสินเชื่อ แต่ถ้าระดับอัตราดอกเบี้ยเดียวกันอุปสงค์สินเชื่อของลูกค้ามากกว่าอุปทานสินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ ลูกค้ารายดังกล่าวจะถูกปันส่วนสินเชื่อโดยนับสินเชื่อเท่ากับอุปทานสินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ นอกจากนี้ Joseph E. Stiglitz และ Andrew Weiss, 1981 มีแนวคิดว่าดุลยภาพในตลาดสินเชื่อ อาจเกิดจากการปันส่วนสินเชื่อ การปันส่วนสินเชื่อจะเกิดขึ้นเมื่ออุปสงค์ของสินเชื่อมากกว่าอุปทานของสินเชื่อ และอัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมจะเป็นตัวปรับให้เข้าสู่ดุลยภาพใหม่ในระบบเศรษฐกิจ ทั้งนี้เพื่อขจัดอุปสงค์ส่วนเกินให้หมดไป ซึ่งการที่ธนาคารพาณิชย์จะให้สินเชื่อจะพิจารณาถึงความสามารถและพฤติกรรมของผู้ขอกู้เป็นสำคัญ แต่เนื่องจากตลาดสินเชื่อเป็นตลาดที่มีข้อมูลข่าวสารที่ไม่สมบูรณ์ เมื่อเกิดปัญหาอุปสงค์สินเชื่อมากกว่าอุปทานสินเชื่อ ธนาคารพาณิชย์จะทำการปันส่วนสินเชื่อโดยใช้อัตราดอกเบี้ยในการพิจารณา ซึ่งผลดังกล่าวทำให้ธนาคารเกิดความเสียหายขึ้น 2 ประการ คือ ความเสียหายจากความสามารถในการชำระคืนเงินกู้ที่แตกต่างกันของผู้ขอกู้แต่ละราย (Adverse Selection Effect) และความเสียหายจากพฤติกรรมของผู้ขอกู้แต่ละราย (Moral Hazard Effect)

1) ความเสียหายจากความสามารถในการชำระคืนเงินกู้ที่แตกต่างกันของผู้ขอกู้แต่ละราย (Adverse Selection Effect) เกิดจากการที่กลไกตลาดไม่มีประสิทธิภาพจากความไม่สมมาตรของข้อมูลระหว่างคู่สัญญา ก่อนทำธุรกรรม โดยปัญหาเริ่มจากการธนาคารพาณิชย์ไม่อาจทราบถึงพฤติกรรมในการชำระหนี้ที่แท้จริงของผู้ขอกู้ว่าเป็นอย่างไร ทำให้ธนาคารพาณิชย์ต้องเข้มงวดในเรื่องการให้กู้และขึ้นอัตราดอกเบี้ยเพื่อกำจัดอุปสงค์ส่วนเกินและลดความเสี่ยง ดังนั้น จึงมีเพียงโครงการที่มีความเสี่ยงสูงและผลตอบแทนที่สูง (High Risk, High Return) ซึ่งต้องมากกว่าอัตราดอกเบี้ยของธนาคารพาณิชย์เท่านั้นที่จะสามารถกู้เงินจากสถาบันการเงินได้ ดังนั้นความเข้มงวด

⁵ Tucker, Donald P., 2511; อ้างถึงใน นันทวัฒน์ อินทร์รักษา, 2546

ของธนาคารพาณิชย์ในการปล่อยกู้เพื่อจำกัดความเสี่ยงกลับทำให้ธนาคารพาณิชย์ได้รับลูกหนี้เงินกู้กลุ่มที่มีความเสี่ยงเกินกว่าที่ธนาคารพาณิชย์รับรู้

2) ความเสี่ยงจากพฤติกรรมของผู้ขอกู้แต่ละราย (Moral Hazard Effect) เกิดจากความไม่สมมาตรของข้อมูลระหว่างคู่สัญญาหลังจากทำธุรกรรม เป็นปัญหาเกี่ยวกับคุณธรรมและความซื่อสัตย์ของผู้ขอกู้ โดยผู้ขอกู้อาจขาดความระมัดระวังในการนำเงินสินเชื่อที่ได้ไปใช้ หรือผู้ขอกู้อาจไม่ปฏิบัติตามข้อตกลง นำเงินไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ ซึ่งจะส่งผลโดยตรงต่อความสามารถในการชำระหนี้ ทั้งนี้เนื่องจากผู้ขอกู้ไม่กลัวความเสี่ยงจากการล้มละลายเพราะมีการจำกัดความรับผิดชอบในส่วนหนึ่งของหนี้สินที่ต้องสูญเสียไป คือ หลักทรัพย์ที่ใช้ค้ำประกันเท่านั้น

จากทฤษฎีที่กล่าวมาข้างต้น ได้กล่าวถึง แนวคิดและแนวทางการบริหารจัดการทรัพยากรภายในสถาบันการเงิน เพื่อสร้างความพร้อมให้กับสถาบันในการปล่อยสินเชื่อ ซึ่งสามารถสรุปปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ได้ดังนี้

- สภาพคล่องของสถาบันการเงิน
- กำหนดระยะเวลาที่ให้ออกในการชำระหนี้คืนเงินกู้ของสถาบันการเงิน
- คุณภาพสินทรัพย์ของสถาบันการเงิน
- การบริหารความเสี่ยงของสถาบันการเงิน
- การกระจายเงินสินเชื่อตามประเภทธุรกิจ

2.2 การวิเคราะห์ข้อมูลของสถาบันการเงินก่อนการอนุมัติสินเชื่อ

ตามกระบวนการพิจารณาสินเชื่อนั้น ผู้วิเคราะห์สินเชื่อจำเป็นต้องมีการสืบค้นและรวบรวมข้อมูลสินเชื่อที่เกี่ยวข้องกับผู้ขอกู้และกิจการก่อนที่จะพิจารณาอนุมัติสินเชื่อ ทั้งนี้เพื่อให้ทราบถึงฐานะทางการเงิน ความสามารถในการชำระหนี้ของผู้ขอกู้ และประเมินความเสี่ยงจากการให้สินเชื่อแก่ผู้ขอกู้แต่ละรายว่ามีมากน้อยเพียงใด อยู่ในข่ายที่สถาบันการเงินรับได้หรือไม่ ซึ่งการพิจารณาสินเชื่อที่รอบคอบจะเป็นการช่วยลดปริมาณหนี้ที่มีปัญหาของสถาบันการเงินลงได้ทางหนึ่ง

กระบวนการพิจารณาสินเชื่อของสถาบันการเงินแต่ละแห่งมีวิธีปฏิบัติที่แตกต่างกันออกไป แต่ทุกสถาบันการเงินจะมีเป้าหมายและวัตถุประสงค์หลักที่เหมือนกัน คือ ต้องการให้ผู้ขอกู้สามารถนำเงินไปใช้ให้เกิดประโยชน์จนสามารถสร้างผลตอบแทนในรูปของดอกเบี้ยและชำระคืนเงินต้นได้ตามเงื่อนไขและระยะเวลาที่กำหนด โดยทั่วไปการวิเคราะห์สินเชื่อสามารถแยกได้เป็น 2 ประเภท คือ การวิเคราะห์เชิงคุณภาพ และการวิเคราะห์เชิงปริมาณได้

2.2.1 การวิเคราะห์เชิงคุณภาพ

เป็นการวิเคราะห์เพื่อประเมินคุณภาพของผู้ขอสินเชื่อและปัจจัยที่สำคัญอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อที่จะได้ทราบถึงจุดอ่อน จุดแข็ง ปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ของผู้ขอสินเชื่อก่อนที่จะพิจารณาอนุมัติสินเชื่อ ซึ่งสามารถแบ่งหลักการวิเคราะห์ได้ประเภท ดังนี้

2.2.1.1 หลักการวิเคราะห์ 6C's

หลักการวิเคราะห์ 6C's เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินความเสี่ยงเพื่อตัดสินใจในการที่จะให้หรือปฏิเสธคำขอสินเชื่อจากลูกค้า โดยการพิจารณาในแง่มุมต่างๆ ดังนี้

- i. **คุณสมบัติของผู้ขอสินเชื่อ (Character)** เป็นการพิจารณาว่าผู้ขอสินเชื่อมีความตั้งใจและความเต็มใจที่จะชำระหนี้หรือไม่ เช่น พิจารณาประวัติส่วนตัว ประวัติเฉพาะด้าน ประสิทธิภาพ การจัดการหนี้ ลักษณะการดำเนินธุรกิจ โดยผู้วิเคราะห์สินเชื่อจำเป็นต้องใช้วิจารณญาณอย่างละเอียดรอบคอบในการวิเคราะห์คุณสมบัติภายในของแต่ละบุคคล ดังนั้นจึงเป็นเรื่องที่ค่อนข้างยากในการจำแนกคุณสมบัติของแต่ละบุคคลเพื่อให้แน่ใจได้ว่ามีความซื่อสัตย์ มีความเต็มใจและความพยายามที่จะชำระหนี้สินอย่างแน่นอน ซึ่งจะสามารถสรุปถึงส่วนประกอบในการวิเคราะห์คุณสมบัติของผู้ขอสินเชื่อในแต่ละประเด็นได้ตามแนวทางในตาราง 2.1

ตาราง 2.1 ปัจจัยในการวิเคราะห์คุณสมบัติของผู้ขอสินเชื่อ

บุคคลธรรมดา (หรือ กิจการเจ้าของคนเดียว)	นิติบุคคล (ห้างหุ้นส่วน หรือบริษัท จำกัด หรือบริษัทมหาชน จำกัด)
<ul style="list-style-type: none">▪ ความรับผิดชอบในงาน▪ ความมั่นคงในหน้าที่การงาน▪ ความซื่อสัตย์สุจริต▪ ความเป็นอยู่และอุปนิสัยในการใช้จ่ายเงิน▪ สถานะทางด้านครอบครัว ฐานะการสมรส▪ ชื่อเสียง▪ ความตรงต่อเวลา▪ ความเสมอต้นเสมอปลาย	<ul style="list-style-type: none">▪ อุปนิสัยของฝ่ายบริหาร▪ นโยบายทางด้านการจัดการ▪ นโยบายในการแข่งขัน▪ ประวัติการทำงานในธุรกิจประเภทนี้▪ ประวัติการชำระหนี้ของกิจการ▪ นโยบายในการชำระหนี้เพื่อให้ได้รับส่วนลด▪ วิธีการและการปฏิบัติในการชำระหนี้▪ คดีความฟ้องร้องทางกฎหมาย

ที่มา: การบริหารสินเชื่อสถาบันการเงินครบวงจร, ชรินทร์ พิชยาวิวิธ, 2547

ii. **ความสามารถในการหารายได้มาเพื่อชำระหนี้ (Capacity)** เป็นการคำนึงถึงความสามารถในการหารายได้ของผู้ขอกู้มาเพื่อชำระหนี้ได้ตามกำหนดเวลาและตามเงื่อนไขที่ได้ตกลงกันไว้ ซึ่งจะพิจารณาจากรายได้ประจำ รายได้พิเศษ ลักษณะหน้าทำงาน ความสามารถในการหารายได้ สุขภาพ สถานภาพการสมรส ภาระหนี้สินที่กิจการมีอยู่ แบบแผนการใช้จ่าย และการครองชีพ

เนื่องจากรายได้เป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดที่มีผลต่อการกำหนดความสามารถในการชำระหนี้ของลูกหนี้ ดังนั้นจึงควรพิจารณาถึงปัจจัยที่มีผลกระทบต่อรายได้ อันประกอบด้วย ยอดขาย ลักษณะและขนาดของธุรกิจ ราคา คุณภาพของสินค้า วัตถุดิบ การแข่งขัน ต้นทุนในการผลิต เทคโนโลยีการผลิต การเก็บรักษาสินค้า การทำกำไร ส่วนแบ่งตลาด นโยบายการบริหารงาน โดยพิจารณาจากทั้งปัจจัยภายในและภายนอกกิจการ (SWOT Analysis)

iii. **ระดับเงินทุน (Capital)** หมายถึง ส่วนของสินทรัพย์ที่มีมากกว่าหนี้สิน ซึ่งอาจจะวัดได้จากส่วนของผู้ถือหุ้นหรือสินทรัพย์สุทธิของกิจการ เพื่อเป็นหลักประกันความปลอดภัยในกรณีที่คุณสมบัติของผู้ขอสินเชื่อไม่ค่อยดี เป็นการพิจารณาถึงความมั่นคงและความเข้มแข็งทางการเงินของลูกค้า โดยจะพิจารณาได้จาก ส่วนทุน (Equity) ซึ่งเป็นปัจจัยที่รับรองว่าธุรกิจจะสามารถชำระหนี้สินโดยใช้เงินทุนที่กิจการมีอยู่ได้ ถึงแม้จะเกิดความผิดพลาดล้มเหลวในเรื่องคุณสมบัติหรือความสามารถในการชำระหนี้ในอนาคต ซึ่งถ้าหากกิจการมีส่วนทุนค่อนข้างมาก ก็จะทำให้ผู้ให้สินเชื่อเกิดความมั่นใจในการที่จะได้รับชำระเงินคืนตามจำนวนเงินและกำหนดระยะเวลาที่ได้ตกลงกันไว้ พร้อมทั้งพิจารณาถึงอัตราส่วน Debt – Equity Ratio (สัดส่วนของหนี้สินต่อเงินทุน) และ Rate of Return on Equity (อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น) ประกอบกันด้วยว่าในอัตราเท่าใดจึงจะเหมาะสมกับกิจการมากที่สุด

iv. **หลักประกัน (Collateral)** เป็นการพิจารณาในแง่ของคุณภาพและสภาพคล่องของหลักประกัน เพื่อที่จะทำให้เจ้าหนี้เกิดความอุ่นใจได้เมื่อเกิดเหตุการณ์ที่ทำให้ผู้ขอกู้ไม่สามารถปฏิบัติตามข้อตกลงระหว่างกันได้ สำหรับประเภทของหลักประกันนั้นอาจเป็นหลักทรัพย์หรือสินทรัพย์ต่างๆ ที่กิจการมีกรรมสิทธิ์ หรืออาจจะเป็นการค้ำประกันโดยบุคคลที่สถาบันการเงินผู้ให้กู้ได้พิจารณาแล้วว่าเป็นบุคคลที่มีความน่าเชื่อถือและมีฐานะการเงินดี

v. **เงื่อนไขของสินเชื่อ (Condition)** เป็นการพิจารณาสภาพการณ์ที่เกี่ยวข้องกับดำเนินธุรกิจของผู้ขอกู้ โดยพิจารณาจาก

- สภาพทางเศรษฐกิจในปัจจุบัน ทั้งภายในและต่างประเทศ ตลอดจนเศรษฐกิจโลกด้วย
 - สถานการณ์ทางการเมืองตลอดจนนโยบายของรัฐบาล
 - เงื่อนไขสำคัญในการดำเนินธุรกิจหรือในภาวะอุตสาหกรรม เช่น ระดับการแข่งขัน ขนาดและฐานะของผู้ขอกู้เมื่อเปรียบเทียบกับคู่แข่ง
 - เงื่อนไขเกี่ยวกับตัวผู้ขอกู้ ได้แก่ ความรู้ความสามารถในการบริหารงาน
 - การเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยี กฎหมาย ภาษี การตลาด การผลิต
- vi. **ประเทศที่ติดต่อการค้าด้วย (Country)** มักจะเกิดขึ้นเมื่อผู้ขอกู้ดำเนินธุรกิจการค้าระหว่างประเทศ ส่วนใหญ่จะเป็นประเทศที่เกี่ยวข้องกับกิจการของผู้ขอกู้ พิจารณาถึงภาวะการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมของประเทศที่ติดต่อการค้าระหว่างกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้าน เอกสารและการปฏิบัติทางการค้าที่มีความแตกต่างกัน ซึ่งมักจะเกี่ยวข้องกับการนำเข้าและการส่งออกสินค้า หรือแม้กระทั่งวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตสินค้า

2.2.1.2 นโยบาย 5P's เพื่อการวิเคราะห์สินเชื่อ

- i. **ประวัติของผู้ขอสินเชื่อ (People)** เป็นการวิเคราะห์ประวัติส่วนตัวและเรื่องราวต่างๆ ของผู้ขอกู้ ไม่ว่าจะเป็นอุปนิสัยใจคอ ข้อมูลเกี่ยวกับครอบครัว อายุ ประวัติการศึกษา ความสามารถ ความชำนาญ ตลอดจนประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินธุรกิจ เพื่อให้ทราบถึงความตั้งใจในการชำระหนี้คืนของผู้ขอกู้ รวมถึงการแสดงให้เห็นถึงความตั้งใจในการให้ความร่วมมือกับผู้ให้สินเชื่ออีกด้วย
- ii. **วัตถุประสงค์ในการขอสินเชื่อ (Purpose)** ในการติดต่อขอสินเชื่อกับสถาบันการเงิน ผู้ขอกู้จำเป็นต้องแจ้งให้ผู้ให้กู้ทราบว่า จะนำสินเชื่อไปเพื่อวัตถุประสงค์ใด อาจจะเป็นเงินทุนหมุนเวียนในการซื้อวัตถุดิบเพื่อใช้ในการผลิตสินค้า หรือเพื่อเป็นการสร้างหรือลงทุนในสินทรัพย์ถาวรหรือนำไปชำระหนี้
- iii. **การชำระหนี้ (Payment)** เป็นการพิจารณาถึงความสามารถในการหารายได้มาชำระหนี้ให้กับสถาบันการเงินผู้ให้สินเชื่อ ภายในระยะเวลาที่กำหนดหรือตกลงไว้ โดยผู้ให้สินเชื่อจะคำนึงถึงแหล่งที่มาของการชำระหนี้เงินกู้ยืม เช่น
 - การประมาณรายได้และค่าใช้จ่าย
 - แนวโน้มการทำกำไร
 - นโยบายหรือสมมติฐานทางการบัญชีในการจัดทำงบการเงิน

- การขายสินทรัพย์ถาวรหรือสินทรัพย์อื่นๆ
- การกู้ยืมเงินจากสถาบันการเงินอื่น หรือเงินกู้ยืมจากกรรมการบริษัท หรือบริษัทในเครือ
- การเพิ่มทุนภายในกิจการเอง

แต่เดิมเชื่อว่า หลักประกันที่ดี และค้ำมูลหนี้จะเป็นการป้องกันความเสี่ยงในการให้กู้ยืมได้เป็นอย่างดี ถึงแม้ว่าผู้ขอกู้จะมีปัญหาฟ้องร้องบังคับคดีขายทอดตลาด เพื่อให้ได้เงินมาชำระหนี้ก็ตาม แต่ในระยะต่อมาความเชื่อดังกล่าวได้เปลี่ยนไป ความสำคัญด้านหลักประกันลดลงไปเรื่อยๆ ในปัจจุบันเห็นว่าหลักประกันเป็นเพียงส่วนประกอบอย่างหนึ่งเท่านั้น การที่ผู้ขอกู้จะสามารถชำระหนี้ให้แก่ผู้ให้กู้ได้ ปัจจัยทางด้านความสามารถในการสร้างรายได้ หรือความสามารถในการทำกำไร เป็นจุดสำคัญที่จะลดความเสี่ยงในการชำระหนี้ให้น้อยลง

iv. **การป้องกันหรือการลดความเสี่ยง (Protection)** หมายถึง หลักประกันความเสี่ยงของธนาคารในการให้กู้ยืม เพื่อเป็นการสร้างความมั่นใจให้กับสถาบันการเงินว่าถ้าหากผู้ขอกู้ไม่สามารถปฏิบัติตามข้อตกลงที่ได้ตกลงกันไว้แล้ว สถาบันการเงินจะมีหลักประกันเพื่อเป็นการป้องกันหรือลดความเสี่ยง ซึ่งสามารถแบ่งได้เป็น หลักประกันจากผู้ขอกู้เอง และหลักประกันจากแหล่งภายนอก เช่นการค้ำประกัน อาจจะใช้วิธีการตั้งเงื่อนไขในการอนุมัติวงเงินสินเชื่อเพิ่มเติมก็ได้ เช่น เงื่อนไขในการเบิกจ่ายเงิน การประกันภัยสำหรับสินทรัพย์ถาวร เป็นต้น

v. **ความเจริญก้าวหน้า (Prospective)** สถาบันการเงินจะพิจารณาถึงโอกาสความเจริญก้าวหน้าของกิจการ โดยเปรียบเทียบผลการดำเนินธุรกิจของกิจการที่ขอสินเชื่อกับภาวะเศรษฐกิจ ภาวะอุตสาหกรรมโดยรวม และเปรียบเทียบอัตราผลตอบแทนจากการลงทุนกับความเสี่ยงที่เกิดจากหนี้สูญและค่าใช้จ่ายในการติดตามและเรียกเก็บหนี้

2.2.2 การวิเคราะห์เชิงปริมาณ

การวิเคราะห์เชิงปริมาณ เป็นการวิเคราะห์โดยอาศัยข้อมูลจากงบการเงินเป็นหลัก ซึ่งจะ เป็นข้อมูลที่จะช่วยให้ทราบถึงฐานะทางการเงินของผู้ขอกู้ว่ามีศักยภาพเพียงพอในการชำระหนี้หรือไม่ โดยเปรียบเทียบการเติบโตของกิจการ เปรียบเทียบผลประกอบการของผู้ขอกู้กับกิจการอื่นในอุตสาหกรรมเดียวกัน ในส่วนของกาวิเคราะห์เชิงปริมาณนี้ สามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ส่วนที่สำคัญ คือ

2.2.2.1 การจำลองงบการเงินและการสอบทานงบการเงิน

เพื่อที่จะได้งบการเงินอย่างคร่าวๆ ของผู้ขอกู้รายนั้นๆ โดยข้อมูลที่ได้อาจจะมาจากแหล่งต่างๆ กัน เช่น การสนทนากับผู้ประกอบการ จากการตรวจเยี่ยมกิจการ เป็นต้น เพราะบางครั้งงบการเงินที่มีอยู่อาจไม่ได้แสดงถึงฐานะการเงิน หรือผลการดำเนินงานที่แท้จริง หรือกิจการอาจไม่มีงบการเงินใดๆ อยู่เลย เป็นต้น หลังจากนั้นจึงนำข้อมูลมาสอบทานให้มีความเหมาะสมและใกล้เคียงความเป็นจริงมากที่สุด

2.2.2.2 การวิเคราะห์งบการเงิน

การวิเคราะห์งบการเงิน เป็นการศึกษถึงความสัมพันธ์และแนวโน้มของรายการต่างๆ ในงบการเงิน เพื่อให้ทราบถึงผลการดำเนินงานและฐานะทางการเงินของกิจการ และสามารถตอบปัญหาต่างๆ ที่สำคัญในการตัดสินใจเกี่ยวกับการดำเนินงานของกิจการได้

- i. **การวิเคราะห์โดยใช้ขนาดร่วม (Common-Size Analysis)** เป็นการวิเคราะห์ในแนวตั้ง ด้วยการหาสัดส่วนของรายการต่างๆ ในงบดุล เป็นอัตราร้อยละของสินทรัพย์รวม และแสดงรายการต่างๆ ในงบกำไรขาดทุน เป็นอัตราร้อยละของยอดขาย
- ii. **การวิเคราะห์แนวโน้ม (Trend Analysis)** เป็นการวิเคราะห์เพื่อดูแนวโน้มของการดำเนินงาน โดยการเทียบให้งวดบัญชีหนึ่งเป็นฐาน แล้วพิจารณาว่ารายการในงบการเงินของงวดบัญชีที่กำลังพิจารณานั้นมีการเปลี่ยนแปลงไปจากงบการเงินในปีฐานอย่างไร
- iii. **การวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงิน (Financial Ratio Analysis)** เป็นการวิเคราะห์รายการทางการเงินในงบการเงินเป็นอัตราส่วน เพื่อเปรียบเทียบกับอัตราส่วนทางการเงินของกิจการอื่นที่อยู่ในอุตสาหกรรมเดียวกันภายในช่วงเวลาเดียวกัน หรือเปรียบเทียบอัตราส่วนทางการเงินในงวดการดำเนินงานหลายๆงวด เพื่อพิจารณาแนวโน้มของการดำเนินงาน ซึ่งวิธีนี้เป็นที่นิยม เนื่องจากการวิเคราะห์จะให้ผลที่ละเอียดกว่าวิธีอื่น

อัตราส่วนทางการเงินที่ใช้ในการวิเคราะห์ความเสี่ยงต่างๆของกิจการ สามารถแบ่งออกได้เป็น 4 กลุ่มใหญ่ๆ ได้แก่

- 1) **อัตราส่วนสภาพคล่อง (Liquidity Ratios)** คืออัตราส่วนที่แสดงให้เห็นถึงจำนวนเงินสดหรือทรัพย์สินที่กิจการมีอยู่ ที่สามารถเปลี่ยนเป็นเงินสดได้โดยง่าย

- 2) **อัตราส่วนการบริหารสินทรัพย์ (Asset Management Ratios)** คือ อัตราส่วนที่แสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพของการบริหารสินทรัพย์ เป็นอัตราส่วนที่เปรียบเทียบยอดขายกับระดับการลงทุนในสินทรัพย์ต่างๆ
 - 3) **อัตราส่วนการบริหารหนี้สิน (Debt Management Ratios)** คือ อัตราส่วนที่แสดงให้เห็นถึงภาระหนี้สินของกิจการ ความสามารถในการชำระหนี้ และความสามารถในการชำระหนี้ของกิจการ
 - 4) **อัตราส่วนแสดงความสามารถในการทำกำไร (Profitability Ratios)** คือ อัตราส่วนแสดงให้เห็นถึงผลลัพธ์ของการบริหารงานทั้งหมด
- iv. **การวิเคราะห์กระแสเงินสด (Cash Flow Analysis)** เป็นการวิเคราะห์กระแสเงินสดที่ได้รับและใช้จ่ายออกไป รวมถึงเงินสดที่เปลี่ยนแปลงสุทธิจากกิจกรรมการดำเนินงานในอดีต

2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทางคณะผู้วิจัยได้ทำการรวบรวมผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาอนุมัติสินเชื่อของสถาบันการเงิน ผนวกกับทฤษฎีที่เกี่ยวข้องซึ่งได้กล่าวมาแล้วข้างต้น สามารถสรุปเป็นตัววัดที่สถาบันการเงินใช้ในการพิจารณาสินเชื่อได้ ดังต่อไปนี้

2.3.1 อายุของกิจการ

เนื่องจากการพิจารณาสินเชื่อของสถาบันการเงินนั้นจะต้องมีการพิจารณาถึงผลการดำเนินงานและสถานะทางการเงินของกิจการในอดีต และอายุของกิจการที่เพิ่มสูงขึ้นจะทำให้สถาบันการเงินมีข้อมูลของกิจการเพิ่มมากขึ้น อายุของกิจการจึงมีผลโดยตรงกับการเข้าถึงแหล่งเงินทุนของกิจการทุกขนาด (ชัยพัฒน์ พูนพัฒน์พิบูลย์และ วัศยา ลีมธรรมมหิศร, 2548) นอกจากนี้งานวิจัยการขอสินเชื่อของภาคธุรกิจในเวียดนามยังพบว่ากิจการที่อยู่ในช่วงเติบโตตอนปลายจะมีโอกาสได้รับการสนับสนุนทางการเงินมากกว่ากิจการที่เพิ่งเริ่มก่อตั้ง กำลังเติบโต หรืออยู่ตัวแล้ว เพราะกิจการที่อยู่ในช่วงเริ่มก่อตั้งหรือกำลังเติบโตนั้นมีความเสี่ยงสูงจากการที่ตัวผลิตภัณฑ์อาจไม่เป็นที่ต้องการของตลาด ส่วนกิจการในช่วงที่เติบโตเต็มที่หรือเริ่มอยู่ตัวแล้วสถาบันการเงินกลับมองว่าไม่มีความจำเป็นที่จะต้องจัดหาเงินอีก ดังนั้น กิจการที่อยู่ในช่วงเติบโตตอนปลายนั้นจึงมีโอกาสได้รับอนุมัติสินเชื่อมากที่สุดเนื่องจากเป็นกิจการที่มีโอกาสในการเติบโตและสถาบันการเงิน

เองก็มีข้อมูลสินเชื่อหรือข้อมูลธุรกิจรวมในอดีต (Ngoc T. B. Le, Sundar Venkatesh, and Thang V. Nguyen, 2006)

2.3.2 ความรู้และประสบการณ์ในการทำธุรกิจของผู้ประกอบการ

การขาดประสบการณ์ในการทำธุรกิจเป็นปัญหาที่สำคัญมากของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่ทำให้ไม่สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนของผู้ประกอบการ (ชื่นจิตร อังวรารวงศ์ และ นงนิตย์ จันทร์จรัส, 2546) เพราะผู้ประกอบการรายใหม่ล้วนคาดหวังผลประกอบการที่เป็นเลิศ แต่กลับไม่มีประสบการณ์ในการทำธุรกิจ ทำให้ไม่มีความเข้าใจที่แท้จริงเกี่ยวกับสินค้าหรือธุรกิจที่ตนเองจะเริ่มทำ และไม่ได้มีการวางแผนรองรับในกรณีที่จำนวนลูกค้าหรือรายได้ไม่ได้เป็นไปตามที่คาดการณ์ไว้ (ชัยพัฒน์ พูนพัฒน์พิบูลย์ และ วัสยา ลีมธรรมมสิตร, 2548; ศศิ คล่องพยาบาล, 2549) ทั้งนี้ถ้าพนักงานวิเคราะห์สินเชื่อสามารถวิเคราะห์ได้ว่าผู้ขอสินเชื่อมีประสบการณ์ในการทำธุรกิจมายาวนาน ปัจจัยดังกล่าวจะมีผลต่อการอนุมัติสินเชื่อมากขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากสถาบันการเงินเห็นว่าประสบการณ์ในการทำธุรกิจที่ยาวนานของผู้ขอกู้ มีผลต่อความสามารถในการดำเนินธุรกิจในระยะยาว ซึ่งจะส่งผลต่ออัตราความเสี่ยงในการเป็นหนี้สูญของสถาบันการเงินลดน้อยลง (ชนินทร์ พิทยาวิวิธ, 2547)

2.3.3 ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ขอกู้กับสถาบันการเงิน

จากการศึกษาพบว่าเมื่อเหตุผลหลายประการที่ทำให้วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมหลีกเลี่ยงการทำธุรกรรมผ่านธนาคารพาณิชย์โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปิดบังข้อมูลทางการเงินเพื่อหลีกเลี่ยงภาษี ซึ่งเป็นผลทำให้ธนาคารพาณิชย์ขาดข้อมูล ความผูกพัน และความเชื่อถือในวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม สถาบันการเงินจึงต้องเสียเวลามากกับการเตรียมข้อมูลและงานเอกสารในการขอกู้แต่ละครั้ง (Wattanapruttipaisan, 2003) การมีความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างสถาบันการเงินกับผู้ขอกู้จะทำให้สถาบันการเงินสามารถตรวจสอบการดำเนินงานของกิจการได้อย่างใกล้ชิด และจะช่วยลดปัญหาความไม่เท่าเทียมกันของข้อมูลระหว่างสถาบันการเงินและผู้ประกอบการลงได้ (ชัยพัฒน์ พูนพัฒน์พิบูลย์ และ วัสยา ลีมธรรมมสิตร, 2548) ทั้งนี้ระยะเวลาของความสัมพันธ์ระหว่างสถาบันการเงินกับผู้ขอกู้จะเป็นตัวบ่งชี้ถึงความสัมพันธ์ของสถาบันการเงินกับผู้ขอกู้ ซึ่งความสัมพันธ์ดังกล่าวมีผลต่อการกำหนดอัตราดอกเบี้ยของสถาบันการเงิน โดยสถาบันการเงินจะกำหนดอัตราดอกเบี้ยในอัตราที่ต่ำกว่าหรือขนาดของวงเงินสินเชื่อที่สูงกว่าให้กับลูกค้าที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับสถาบันการเงินมากกว่า (โชติชัย สุวรรณภรณ์, 2543)

2.3.4 ทักษะในการจัดทำแผนธุรกิจที่ถูกต้องและชัดเจน

ในมุมมองของสถาบันการเงินเห็นว่า การไม่มีแผนการดำเนินธุรกิจที่ชัดเจนเป็นปัญหาสำคัญที่ทำให้ผู้ประกอบการไม่สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้ (ชื่นจิตร อังวรารวงค์ และ นงนิตย์ จันทรจักรัส, 2546) ซึ่งสาเหตุของปัญหาดังกล่าว ส่วนใหญ่มาจากการที่ผู้ประกอบการขาดทักษะในการจัดทำแผนธุรกิจ โดยไม่ทราบขั้นตอนในการจัดทำที่ถูกต้องและเป็นระบบ ทำให้แผนธุรกิจที่จัดทำมีความสับสนในหัวข้อหรือรายละเอียดต่างๆ จนทำให้แผนธุรกิจนั้นขาดความน่าเชื่อถือ (ศศิ คล่องพยาบาล, 2549) จากผลดังกล่าวอาจทำให้สถาบันการเงินมองความเป็นไปได้ในการทำธุรกิจ และศักยภาพของผู้ประกอบการต่างจากความเป็นจริง อันจะนำมาสู่การปฏิเสธการให้สินเชื่อได้ในที่สุด เนื่องจากขาดความน่าเชื่อถือในข้อมูลได้ (ชัยพัฒน์ พูนพัฒน์พิบูลย์ และ วัลยา ลีมธรรมมหัสสร, 2548)

2.3.5 ประวัติการผิดนัดชำระหนี้กับเจ้าหนี้การค้าหรือเจ้าหนี้สถาบันการเงินอื่น

การมีประวัติเป็นหนี้เสียของสถาบันการเงินเป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมไม่สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้ (ชัยพัฒน์ พูนพัฒน์พิบูลย์ และ วัลยา ลีมธรรมมหัสสร, 2548) โดยทั่วไปพนักงานสินเชื่อจะทำการตรวจสอบประวัติการใช้สินเชื่อที่ผ่านมาของผู้ขอสินเชื่อ ผ่านทางบริษัท ข้อมูลเครดิตแห่งชาติ จำกัด (Credit Bureau) และหากสถาบันการเงินพบว่า ผู้ประกอบการรายนั้นเคยมีประวัติค้างการผ่อนชำระหนี้ หรือเป็นลูกหนี้ที่มีปัญหา และไม่เคยทำสัญญาประนีประนอมหรือสัญญาปรับปรุงโครงสร้างหนี้แต่อย่างใด ทางพนักงานสินเชื่อจะปฏิเสธการให้สินเชื่อทันที เพราะถือว่าผู้ขอสินเชื่อรายดังกล่าวเป็นผู้ที่ไม่มีวินัยทางการเงินในการชำระหนี้คืนสินเชื่อกับทางสถาบันการเงิน (ศศิ คล่องพยาบาล, 2549)

2.3.6 ความน่าเชื่อถือในการจัดทำงบการเงิน

ในการพิจารณาอนุมัติสินเชื่อนั้น สถาบันการเงินจำเป็นต้องมีข้อมูลสินเชื่อไว้ใช้ประกอบในการตัดสินใจ ซึ่งผลการดำเนินงานและฐานะกิจการของวิสาหกิจจะถูกรวบรวมไว้ในงบการเงินของกิจการซึ่งแหล่งข้อมูลนี้เองเป็นแหล่งข้อมูลที่สำคัญที่สถาบันการเงินนำมาใช้ประกอบในการพิจารณาอนุมัติสินเชื่อ ในกรณีที่สถาบันการเงินขาดข้อมูลสินเชื่อหรือข้อมูลการทำธุรกรรม (Bank Statement) ย้อนหลังของวิสาหกิจขนาดกลางขนาดย่อมที่เพียงพอในการวิเคราะห์ จะส่งผลถึงความเสี่ยงในการปล่อยสินเชื่อของสถาบันการเงินอย่างมาก

ความน่าเชื่อถือในการจัดทำงานการเงินหรือ งบการเงินที่มีคุณค่านั้น สามารถพิจารณาได้จาก ความเห็นของผู้สอบบัญชีที่ได้รับอนุญาต หมายเหตุประกอบงบการเงิน หลักการบัญชีที่ใช้ในการจัดทำงานการเงิน ซึ่งข้อมูลที่ต้องการในการจัดทำงานการเงิน และมีความเป็นปัจจุบันนี้เอง ย่อมทำให้การวิเคราะห์สินเชื่อง่ายและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น (ดารณี พุทธิวิบูลย์, 2543)

2.3.7 ความชัดเจนของวัตถุประสงค์ในการขอสินเชื่อ

ความไม่ชัดเจนของวัตถุประสงค์ในการนำสินเชื่อไปใช้ เป็นอีกหนึ่งในปัญหาที่ทำให้วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมไม่สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้ เพราะการที่สถาบันการเงินไม่ทราบวัตถุประสงค์ในการกู้เงินที่ชัดเจนของผู้ขอกู้ จะทำให้สถาบันการเงินนั้นๆ มีต้นทุนในการตรวจสอบและการควบคุมที่สูง และมีความเสี่ยงในการที่ผู้ขอกู้จะนำเงินกู้ไปใช้ไม่เหมาะสมและผิดวัตถุประสงค์ได้ อันจะนำมาซึ่งปัญหาหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ของสถาบันการเงินในที่สุด (ชื่นจิตร อังวรารวงค์ และ นงนิตย์ จันทร์จรัส, 2546)

2.3.8 ระยะเวลาในการชำระคืนเงินกู้

ในการพิจารณาอนุมัติสินเชื่อ สถาบันการเงินจำเป็นต้องทราบถึงวัตถุประสงค์ที่แท้จริงของการขอสินเชื่อนั้นๆ เพื่อนำไปใช้กำหนดระยะเวลาการชำระคืนที่เหมาะสมในการให้สินเชื่อแก่ผู้ขอกู้ และสอดคล้องกับนโยบายการให้สินเชื่อของสถาบันการเงิน ซึ่งโดยทั่วไปสถาบันการเงินนิยมให้สินเชื่อระยะสั้นมากกว่าสินเชื่อระยะยาว ทั้งนี้เนื่องจากระยะเวลาการชำระคืนเงินกู้ที่ยาว ความเสี่ยง (Risk Exposure) อันเนื่องมาจากความผันผวนทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง และปัจจัยภายนอกอย่างอื่น ยังมีมากขึ้น รวมถึงการประมาณการรายได้ให้สอดคล้องกับภาระหนี้ที่ต้องชำระคืนจะมีความคลาดเคลื่อนสูงขึ้น (คู่มือการเงินการธนาคารสำหรับนักการธนาคารไทย, 2546)

2.3.9 ความสามารถในการทำกำไร

ความสามารถในการทำกำไรถือเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สถาบันการเงินใช้ประกอบในการพิจารณาอนุมัติสินเชื่อ ทั้งนี้เพราะสถาบันการเงินมีแนวคิดที่ว่า กำไรจากการดำเนินงาน เป็นแหล่งเงินที่ใช้ในการชำระหนี้คืนแก่สถาบันการเงินมากกว่าจากเงินสะสมหรือเงินทุนของส่วนของผู้ถือหุ้น (ดารณี พุทธิวิบูลย์, 2543; ชนินทร์ พิทยาวิวิท, 2547) ดังนั้นการที่สถาบันการเงินจะอนุมัติสินเชื่อให้กับผู้ขอสินเชื่อรายใดนั้น สถาบันการเงินนั้นจำเป็นต้องมีการวิเคราะห์ความสามารถในการทำกำไรของกิจการว่าสามารถหารายได้เพียงพอต่อค่าใช้จ่ายและภาระหนี้สินที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้หรือไม่ หากพิจารณาแล้วว่า กิจการมีความสามารถในการหารายได้ไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่ายที่

เกิดขึ้น หรือกิจการไม่มีความสามารถเพียงพอที่จะผ่อนชำระเงินกู้ตามวงเงินที่ขอกู้ได้ สถาบันการเงินส่วนใหญ่ก็มักจะปฏิเสธการให้สินเชื่อ

ในการพิจารณาความสามารถในการทำกำไรของกิจการ จะต้องคำนึงถึง ความสามารถในการหารายได้ ความสามารถในการควบคุมต้นทุนค่าใช้จ่าย ควบคุมคู่กันไปด้วย (เพ็ญมาศ เสงประิณญาธร , 2547)

2.3.10 กระแสเงินสดของกิจการ

กระแสเงินสดของกิจการ เป็นตัวสะท้อนถึงสภาพคล่องและความเพียงพอของเงินทุนหมุนเวียนของกิจการ หากกิจการมีกระแสเงินสดไม่เพียงพอ จะส่งผลต่อความสามารถในการสร้างรายได้และการชำระหนี้ของกิจการได้

ดังนั้นในการพิจารณาอนุมัติสินเชื่อ สถาบันการเงินจำเป็นต้องจัดทำประมาณการกระแสเงินสด (Cash Flow Projection) ประกอบในการพิจารณาสินเชื่อด้วย ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการกำหนดวงเงินสินเชื่อที่เหมาะสมกับความต้องการและความสามารถในการชำระหนี้ของผู้ขอกู้แต่ละราย (เพ็ญมาศ เสงประิณญาธร, 2547)

2.3.11 ภาระหนี้และภาระผูกพัน

ในการพิจารณาอนุมัติสินเชื่อ สถาบันการเงินต้องพิจารณาถึงภาระหนี้สินของกิจการในปัจจุบันและภาระผูกพันในอนาคต โดยพิจารณาเปรียบเทียบกับความสามารถในหารายได้ของกิจการในปัจจุบันว่าเพียงพอหรือไม่ และในอนาคตหากสถาบันการเงินให้สินเชื่อเพิ่มเติมแก่กิจการที่มีหนี้สินเดิมมากอยู่แล้ว กิจการจะมีความสามารถเพียงพอที่จะชำระหนี้คืนได้ รวมถึงต้องพิจารณารายถึงภาระผูกพันที่อาจจะเกิดขึ้นได้ในอนาคตด้วย เช่น ภาระการค้ำประกันเงินกู้ ทั้งนี้หากสถาบันการเงินพิจารณาแล้ว เห็นว่า กิจการนั้นๆ มีความเสี่ยงที่อาจจะไม่สามารถชำระหนี้คืนได้ สถาบันการเงินก็มักจะปฏิเสธการให้สินเชื่อ (ชนินทร์ พิทยาวิวิท, 2547)

2.3.12 ความเป็นไปได้ของแผนธุรกิจ

สำหรับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่เพิ่งเริ่มก่อตั้งและมีสินทรัพย์ค้ำประกันที่มีมูลค่าน้อย สถาบันการเงินจะประเมินความสามารถในการชำระหนี้ของกิจการจากความเป็นไปได้ของแผนธุรกิจเป็นหลัก ทั้งนี้เพราะสถาบันการเงินมีข้อมูลเกี่ยวกับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่ก่อตั้งใหม่ค่อนข้างจำกัด แผนธุรกิจจะเป็นตัวสะท้อนให้เห็นถึงแผนการดำเนินงาน และศักยภาพในการดำเนินธุรกิจของผู้ประกอบการ (ชัยพัฒน์ พูนพัฒน์พิบูลย์ และ วัลยา ลิมภรรคม

มहितร, 2548) รวมถึงความชัดเจนของวัตถุประสงค์ในการนำเงินไปใช้ของผู้ขอู้ ซึ่งจะช่วยลดต้นทุนในการกำกับดูแลและติดตามหนี้ของสถาบันการเงินได้ (Wattanapruttipaisan, 2003)

นอกจากนี้ยังมีการสำรวจพบว่า สถาบันการเงินให้ความสำคัญกับการจัดทำแผนธุรกิจที่ชัดเจน และการที่กิจการไม่มีการจัดทำแผนธุรกิจเป็นปัญหาที่สำคัญอย่างหนึ่งที่ทำให้กิจการนั้นๆ ไม่สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้ (ชื่นจิตร อังวรารวงค์ และ นางนิตย จันทร์จรัส, 2546)

2.3.13 หลักทรัพย์เพื่อค้ำประกัน

หลักทรัพย์เพื่อค้ำประกันการชำระหนี้ เป็นอีกปัจจัยที่สถาบันการเงินนำมาพิจารณาก่อนการพิจารณาอนุมัติสินเชื่อ ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการควบคุมความเสี่ยงจากการให้สินเชื่อ กล่าวคือ หากผู้ขอู้ไม่สามารถชำระหนี้ได้ตามเงื่อนไขที่ตกลงไว้ สถาบันการเงินมีสิทธิเรียกร้องในการนำหลักทรัพย์ค้ำประกันดังกล่าวขายทอดตลาด และนำเงินจากการขายทอดตลาดมาชดเชยความเสียหายจากการเรียกเก็บหนี้ไม่ได้ (Jaffee and Russell, 1976; นันทรัตน์ อินทร์รักษา, 2546)

นอกจากนี้ยังพบว่า ปัญหาการขาดหลักทรัพย์ค้ำประกันของผู้ขอู้เป็นปัญหาที่สำคัญที่ทำให้วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ไม่สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้ (ชื่นจิตร อังวรารวงค์ และ นางนิตย จันทร์จรัส, 2546) ซึ่งจากงานวิจัยของ ชัยพัฒน์ พูนพัฒน์พิบูลย์ และวัสยา ลิมธรรวม มहितร (2548) พบว่า วิสาหกิจภาคการผลิตจะมีสัดส่วนการใช้แหล่งเงินทุนจากเงินกู้ในระบบสูงกว่าวิสาหกิจภาคบริการและการค้า ทั้งนี้เนื่องมาจากวิสาหกิจภาคการผลิตมีหลักทรัพย์ค้ำประกันที่มีมูลค่าสูงกว่าวิสาหกิจประเภทอื่นๆ ทำให้สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนในระบบสถาบันการเงินได้สูงกว่า

2.3.14 อัตราส่วนหนี้สินต่อทุน

อัตราส่วนหนี้สินต่อทุน (D/E Ratio) เป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญในการพิจารณาสินเชื่อของสถาบันการเงิน โดยเป็นการแสดงสัดส่วนความสัมพันธ์ระหว่างเงินทุน ซึ่งได้มาจากเจ้าหนี้หรือบุคคลภายนอกกับเงินลงทุนของเจ้าของกิจการเอง โดยอัตราส่วนดังกล่าวแสดงถึงความมั่นคงทางการเงินหรือความเข้มแข็งทางการเงินของผู้ขอู้ โดยทั่วไปหากอัตราส่วนดังกล่าวมีค่าต่ำกว่า 1 แสดงให้เห็นว่าเงินทุนส่วนใหญ่ของกิจการมาจากส่วนทุน ซึ่งจะสะท้อนให้เห็นว่ากิจการมีภาระไม่สูงมากในการชำระหนี้คืนเจ้าหนี้ ทั้งนี้เจ้าหนี้สถาบันการเงินส่วนใหญ่จะมีความมั่นใจในกิจการมากขึ้น หากกิจการนั้นๆ มีอัตราส่วนหนี้สินต่อทุนที่ต่ำ เพราะการที่กิจการมีอัตราส่วนหนี้สินต่อทุน

ที่ต่ำถือเป็นหลักประกันอย่างหนึ่งให้กับเจ้าหนี้ว่าจะได้รับชำระหนี้คืน หากคุณลักษณะและความสามารถในการชำระหนี้ของผู้ขอกู้ด้อยลงหรือล้มเหลว (ชนินทร์ พิทยาวิวิท, 2547)

ในทางกลับกันหากเงินทุนของกิจการส่วนใหญ่มาจากส่วนของหนี้สิน อัตราส่วนดังกล่าวจะมีค่ามากกว่า 1 ซึ่งจะสะท้อนให้เห็นว่ากิจการมีภาระที่จะต้องชำระหนี้เดิม ซึ่งจะทำให้การดำเนินกิจการมีความเสี่ยงที่จะไม่สามารถชำระคืนทั้งหนี้สินเดิมและหนี้ที่จะก่อขึ้นใหม่ (ดารณี พุทธิวิบูลย์, 2543; ชัยพัฒน์ พูนพัฒน์พิบูลย์ และ วัลยา ลี้มธรรมพิศร, 2548)

2.3.15 การเจริญเติบโตของเศรษฐกิจ

การเจริญเติบโตของเศรษฐกิจเป็นตัวแปรที่สำคัญที่ใช้ประกอบในการพิจารณาความเสี่ยงในการอนุมัติสินเชื่อของสถาบันการเงิน ซึ่งภาวะเศรษฐกิจเป็นปัจจัยภายนอกที่อยู่นอกเหนืออำนาจการควบคุมของสถาบันการเงินและผู้ขอสินเชื่อ สภาพการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจจะต้องนำมาเป็นส่วนประกอบในการพิจารณาถึงความสามารถในการสร้างรายได้ ความสามารถในการชำระหนี้ และเงินทุนของกิจการ ดังนั้นสถาบันการเงินจำเป็นต้องทันต่อสภาพแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลง และต้องสามารถพยากรณ์แนวโน้มการเติบโตทางเศรษฐกิจที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้ (ดารณี พุทธิวิบูลย์, 2543; ชนินทร์ พิทยาวิวิท, 2547)

2.3.16 ความมีเสถียรภาพทางการเมือง

เสถียรภาพทางการเมืองเป็นปัจจัยภายนอกอย่างหนึ่งที่ไม่สามารถควบคุมได้ แต่มีผลกระทบต่อความเชื่อมั่นในการการลงทุนของภาคเอกชน ซึ่งผลดังกล่าวจะส่งผลกระทบต่อภาวะเศรษฐกิจโดยรวม รวมถึงกำลังซื้อของผู้บริโภคและนักลงทุนต่างๆ ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ (คู่มือการเงินการธนาคารสำหรับนักการธนาคารไทย, 2546)

จากการศึกษาพบว่า สถานการณ์ทางการเมืองที่มีความไม่ชัดเจน มีผลทางจิตวิทยาต่อผู้บริโภค ในการชะลอการบริโภคและ มีผลกระทบต่อภาคธุรกิจในการชะลอการลงทุนเช่นกัน ทั้งนี้เพื่อรอดูความชัดเจนทางการเมืองก่อนการตัดสินใจกระทำการใดๆลงไป อาจกล่าวได้ว่าปัจจัยทางการเมือง มีส่วนสำคัญเช่นเดียวกับสภาพทางเศรษฐกิจ และอาจมีผลกระทบต่อความเสี่ยงในการพิจารณาสินเชื่อของสถาบันการเงิน (ดารณี พุทธิวิบูลย์, 2543)

2.3.17 ความน่าสนใจของอุตสาหกรรม

สถาบันการเงินจะต้องพิจารณาถึงอุตสาหกรรมของ SME ที่มาขอกู้ว่ามีความน่าสนใจมากน้อยเพียงใด โดยดูจากอัตราการเติบโตของอุตสาหกรรม และระดับความรุนแรงของการ

แข่งขัน เพราะอุตสาหกรรมที่มีอัตราการเติบโตสูง จะสะท้อนให้เห็น ถึงความเป็นไปได้ในการทำธุรกิจของ SME มากขึ้น (เพ็ญมาศ เสงประิณญาธร, 2547) โดยเฉพาะอย่างยิ่งอุตสาหกรรมที่ได้รับ การสนับสนุนจากภาครัฐ จะเป็นอุตสาหกรรมที่มีความน่าสนใจมากยิ่งขึ้น เนื่องจากธุรกิจนั้นๆ จะ ได้รับสิทธิประโยชน์บางประการ เช่น ผลประโยชน์ทางด้านภาษี เงินสนับสนุนจากรัฐบาล หรือมี การจัดฝึกอบรมความรู้ให้กับผู้ประกอบการ เป็นต้น ซึ่งผลดังกล่าวจะทำให้สถาบันการเงินมีความ มั่นใจมากขึ้นว่าธุรกิจนั้นๆ จะประสบความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจตามที่คาดหวังไว้ และจะ สามารถชำระคืนเงินกู้ได้ในอนาคต ในขณะที่เดียวกันอุตสาหกรรมที่มีระดับความรุนแรงในการ แข่งขันสูง จะส่งผลต่อความสามารถในการสร้างรายได้ของธุรกิจลดลง เนื่องจากมีคู่แข่งจำนวน มากเข้ามาแย่งส่วนแบ่งการตลาดในอุตสาหกรรมลง ทั้งนี้หากธุรกิจไม่มีการปรับปรุงคุณภาพใน การทำงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ก็อาจประสบปัญหาในการดำเนินงานได้ (วันวิสา อาจริยวัตร, 2545)

2.3.18 คุณภาพสินทรัพย์ของสถาบันการเงิน

สินทรัพย์ส่วนใหญ่ของสถาบันการเงิน คือ เงินให้สินเชื่อ ดังนั้นคุณภาพสินทรัพย์ของ สถาบันการเงินจึงหมายถึง คุณภาพของสินเชื่อที่สถาบันการเงินให้กับผู้ขอกู้ ซึ่งโดยทั่วไปคุณภาพ สินทรัพย์ของสถาบันการเงินประเมินได้จากปริมาณสินเชื่อที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (Non-Performing Loans หรือ NPL) ของสถาบันการเงินนั้นๆ ซึ่งปัจจัยดังกล่าวส่งผลต่อการตั้งสำรองค่าเผื่อหนี้ สงสัยจะสูญของสถาบันการเงิน ซึ่งเป็นต้นทุนการเงินที่สถาบันการเงินให้ความสำคัญมากในการ พิจารณาการให้สินเชื่อ และยังมีผลต่อการตั้งเป้าหมายสินเชื่อของสถาบันการเงินด้วย (นิศานาถ ทองภักดี, 2544; อ่างถึงโน, นันทรัตน์ อินทร์รักษา, 2546)

จากการศึกษาของ เพ็ญมาศ เสงประิณญาธร (2547) พบว่า การพิจารณาอนุมัติสินเชื่อของ สถาบันการเงินภายหลังวิกฤติเศรษฐกิจของประเทศไทย เมื่อปี 2540 สถาบันการเงินส่วนใหญ่ต่าง ชะลอการปล่อยสินเชื่อและเพิ่มความระมัดระวังในการปล่อยสินเชื่อใหม่ โดยให้ความสำคัญกับ คุณภาพสินเชื่อมากขึ้น ทั้งนี้เป็นผลเนื่องมาจากธนาคารแห่งประเทศไทยได้มีการเปลี่ยนแปลง หลักเกณฑ์การในการกันสำรองของลูกหนี้แต่ละชั้นหนี้และหลักเกณฑ์ในการคำนวณสินเชื่อที่ไม่ ก่อให้เกิดรายได้ใหม่ที่เข้มงวดมากขึ้น ซึ่งส่งผลให้ปริมาณสินเชื่อที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ต่อเงินให้ สินเชื่อรวมของสถาบันการเงินเพิ่มขึ้น

2.3.19 สภาพคล่องของสถาบันการเงิน

สภาพคล่องของสถาบันการเงิน หรือเงินทุนหมุนเวียนของสถาบันการเงินที่ให้ผู้ยืม เป็นตัวกำหนดขนาดของเงินให้ผู้ยืมของสถาบันการเงิน โดยสภาพคล่องยิ่งสูง ปริมาณการให้ผู้ยืมยิ่งมีมาก ทั้งนี้รวมไปถึงการเพิ่มขึ้นของสินทรัพย์สภาพคล่องและเงินฝาก จะมีผลทำให้สถาบันการเงินสามารถขยายสินเชื่อได้เพิ่มขึ้น (ซูลีพร ไกรสมเดช, 2546; นันทวัฒน์ อินทร์รักษา, 2546)

2.3.20 การกระจายเงินให้สินเชื่อตามประเภทธุรกิจ

ในการพิจารณาสินเชื่อของสถาบันการเงิน จำเป็นต้องกระจายเงินให้สินเชื่อไปยังธุรกิจหลายๆ ประเภท ทั้งนี้เพื่อเป็นการกระจายความเสี่ยงและการครอบงำของกลุ่มธุรกิจใดธุรกิจหนึ่งมากเกินไป

เนื่องจากสภาวะการแข่งขัน การเติบโต และเงื่อนไขการทำธุรกิจแต่ละประเภทนั้นแตกต่างกัน สถาบันการเงินจึงให้ความสำคัญแก่ธุรกิจแต่ละประเภทต่างกันตามนโยบายสินเชื่อของแต่ละสถาบันการเงิน (เพ็ญมาศ เฮงปริญญาธร, 2547) ทั้งนี้หากเงินให้สินเชื่อของสถาบันการเงินกระจุกอยู่ที่กลุ่มธุรกิจใดธุรกิจหนึ่งมากเกินไป มีแนวโน้มอย่างมากที่สถาบันการเงินจะปฏิเสธการอนุมัติสินเชื่อให้กับผู้ขอกู้ที่ประกอบธุรกิจในอุตสาหกรรมนั้นๆ แต่ถ้าหากผู้ขอกู้ประกอบธุรกิจในอุตสาหกรรมที่สถาบันการเงินนั้นๆ ให้ความสำคัญ หรือมีการกระจุกตัวของอุตสาหกรรมนั้นต่ำ ธุรกิจนั้นๆ ก็มีโอกาสมากขึ้น ที่จะได้รับการอนุมัติสินเชื่อจากสถาบันการเงิน

จากการทบทวนวรรณกรรม ทั้งในส่วนของทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาอนุมัติสินเชื่อของสถาบันการเงินนั้น ทางคณะผู้วิจัยสามารถสรุปตัวแปรได้ทั้งสิ้น 20 ตัวแปร ซึ่งตัวแปรดังกล่าวนี้จะนำไปใช้เป็นส่วนประกอบในการสร้างแบบจำลองงานวิจัย ซึ่งจะกล่าวถึงในบทถัดไป